

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Περὶ τῆς εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐκστρατείας
τοῦ 1825 ἔτους.

—οοο—

Μνημονεύσαντες ἐν παρόδῳ (φυλλάδ. 174. σελ. 133) τῆς ἐπικρίσεως ἣν ἐξέδωτο ὁ καθηγητὴς Κ. Κοτζιάς κακίζων τὴν ἱστορίαν τοῦ Κ. Τρικούπη, εἵπομεν ὅτι βεβαίως ἡ ἔλλογος καὶ μετριοπαθὴς συζήτησις εἶναι ἀναγκαιοτάτη εἰς διόρθωσιν τῶν ἡμαρτημένων, καθόσον μάλιστα περὶ τὴν ἀφήγησιν τῶν γεγονότων ἀδύνατον νὰ μὴ σφάλῃ καὶ ὁ μᾶλλον ἀμερόληπτος καὶ εὐθύς ιστοριογράφος. Ταῦτα γράψαντες πρὸ τριῶν μηνῶν ἐχάρημεν ἰδόντες ἀκολουθῶντες ὅτι ἐδόθη ἀφορμὴ εἰς τοιαύτην συζήτησιν· διότι, πλὴν τῶν δημοσιευθέντων διὰ τινῶν ἐφημερίδων, ἐξεδόθη πρὸ τινῶν ἡμερῶν καὶ τεύχος ἐκ 58 σελίδων συγκείμενον, ἐν ᾧ ἀναλύονται τὰ παρὰ τοῦ Κ. Κοτζιάς ἱστορηθέντα (*).

Δὲν εἶναι ἔργον ἡμέτερον, ἢ τοῦλάχιστον δὲν δυνάμεθα ἐκ τοῦ προχείρου, νὰ ἐξετάσωμεν ἐὰν μὴ καὶ ἐν τῷ φυλλάδιῳ τοῦτο ὑπάρχῃ τις ἀλλοίωσις τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας· ἐπεξήλωμεν ὁμῶς τοῦτο μετὰ πολλῆς συγκινήσεως. Καὶ ὅτε ἴδομεν τὸν Σαχτούρην σημαίνοντα ἀτρόπως· «μὴ προσέχετε εἰς τὰ κινήματά μου,» καὶ ὁρμῶντα μόνον μετὰ δύο πυρπολικῶν κατὰ τοῦ στόλου τῶν ἐναντίων, καὶ ὅτε ἀνέγνωμεν τὴν μονομαχίαν ἐκείνην τοῦ Γέροντα κατ' ἣν ἐν μόνον σκαφίδιον ἑλληνικόν, τὸ τοῦ Κριεζῆ, ἀντιπαρταχθὲν εἰς πλῆθος ἐχθρικῶν νηῶν ἐθριάμβευσεν, ἤτθανθμεν τὸ σταθὸς πᾶλλον, ἀναμνησθέντες ἡμερῶν δόξης καὶ φιλοπατρίας, φιλοπατρίας σθεσθείσης, φεῦ! σήμερον καὶ ἐν αὐτῇ τῇ καρδίᾳ πολλῶν ἐκ τῶν ἐνδόξων τῆς πατρίδος σωτήρων!

Ἐπιθυμοῦντες καὶ ἡμεῖς νὰ συντελέσωμεν τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας, δημοσιεύομεν ἀπαράλλακτον ἀπόσπασμα τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Ἐμμανουὴλ Τουμπάζη, ἐν ᾧ περιγράφονται τὰ κατὰ τὴν εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐκστρατείαν, ἀπὸ 22 Ἰουλίου μέχρι 13 Αὐγούστου 1825, ἐκστρατείαν ἀξιοθαύμαστον, ἥτις εἰ ἐπετύγχανε, δὲν ἤθελεν ἀνατείλει ἡ ἐρισμάρχως, ὡς εἰπέ ποτε ὁ μακκρίτης Ι. Ρίζος, τοῦ Ναυκρίνου αὐγὴ (*). Τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο ἔχομεν ὑπ' ὄψιν πρωτότυπον, γεγραμμένον τῇ χειρὶ τοῦ Κ. Γ. Σκούφου, καὶ ὑπογεγραμμένον παρ' αὐτοῦ, ὅστις

τότε ἐλέγετο Διομήδης Σκούφος. Ἐπειδὴ δὲ πρὸς ἀνέυρεσιν τῆς ἀληθείας θέλουσι βεβαίως γινῆ καὶ περαιτέρω ἔρευναι, ἐν μόνον εὐχόμεθα χάριν τῆς τιμῆς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν συγγραφέων αὐτῆς, τὸν ἀποσκορακισμὸν πάσης φιλοτιμίας τοπικῆς· διότι τὴν Ἑλλάδα δὲν ἠλευθέρωσαν μόνοι οἱ Ψαριανοί, οἱ Ὑδραῖοι, οἱ Σπετσιῶται, οἱ Πελοποννήσιοι, οἱ Ρουμελιῶται, οἱ αὐτόχθονες, οἱ ἑτεροχθόνες, ἀλλ' ὅλοι ὁμοῦ. Τὴν Ἑλλάδα ἔσωσε καὶ ὁ Κανάρης ἐν Χίῳ, καὶ ὁ Μικαύλης ἐν Μεθώνῃ, καὶ ὁ Κολοκοτρώνης ἐν Βελτεσσίῳ, καὶ ὁ Καραϊσκάκης ἐν Ἀθήναις, καὶ ὁ Ὑψηλάντης ἐν Μύλοις, καὶ ὁ Γεννάδιος δημογαρῶν, καὶ ὁ Βάμβας γράφων, καὶ ὁ Νέγρης κυβερνῶν, καὶ ἕκαστος συνεισφέρων τῆς ἰδίας ἱκανότητος καὶ τῆς ἰδίας φιλοπατρίας τὸν ἔρκνον. Εἰ μὲν τινες συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ὠραίου τούτου οἰκοδομήματος ὡς ἀρχιτέκτονες, δι' ὃ καὶ μείζονα ἔχουσι τὸν μισθὸν καὶ λαμπροτέραν τὴν δόξαν, ἀδύνατον ἦν ν' ἀπαρτισθῇ τὸ οἰκοδόμημα ἀνευ πηλουργῶν καὶ λιθοφόρων καὶ λεπτουργῶν καὶ βρφέων. Πάντων λοιπὸν τῶν Ἑλλήνων οἱ ἀπὸ κοινοῦ ἀγῶνες ἀνέδειξαν τὴν Ἑλλάδα· ἡ δὲ δικαιοσύνη ἀπαιτεῖ ν' ἀποδίδωμεν ἐκάστῳ τιμὴν καὶ ἔπαινον δι' ὃ ἐπράξεν, ἀδιαφοροῦντες ποῦ ἐγεννήθη, καὶ μὴ ζητοῦντες νὰ οἰκαιοποιηθῶμεν ξένους ἀγῶνας.

Ἴδου τὸ ἀπόσπασμα τοῦ ἡμερολογίου·

« Ἡ Διοίκησις τῆς Ν. Ὑδρας προβλέπουσα τὸν κίνδυνον διατρέχει ἡ Πατρίς Ἑλλάς ἀν' ὃ Αἰγυπτιακὸς στόλος ἀποδιβάσῃ ἐκ τετάρτου καὶ τὰ λοιπὰ ἀραβικὰ στρατεύματα ἀπὸ Ἀλεξάνδρειαν εἰς Πελοπόννησον· καὶ διὰ νὰ ἐμποδίσῃ καὶ ματαιώσῃ τοὺς πανολεθρίους τούτους σκοποὺς κατὰ τῆς φίλης πατρίδος, διέταξε δύο πολεμικὰ πλοῖα, τὸ ἡμέτερον ὁ Θεμιστοκλῆς καὶ τὸ τοῦ γενναίου Καπ. Ἀντωνίου Γ. Κριεζῆ, καὶ πυρπολικὰ τρία τὸ τοῦ γενναίου Καναρίου (*), Ἀντωνίου Θεοφάνη καὶ Μανώλη Μπούτη, ἀρχηγὸν δὲ ἐκστρατείας ταύτης τὸν κύ-

(*) Ὁ νέωρχος Κανάρης ὠδήγηι τὸ πυρπολικὸν δι' ὃ γίνεται λόγος ἐν τῷ ἑγγράφῳ τούτῳ·

« Τὸ ἐκτελεστικὸν σῶμα, πρὸς τὸν ἀγαθὸν πολίτην

Κύριον Ἐμμανουὴλ Τουμπάζην.

« Μὲ εὐχαρίστησιν τῆς εἶδεν ἡ διοίκησις τὴν εἰκόνα τοῦ νέου πυρπολικοῦ, τὸ ὁποῖον ἐναυπηγήθη ἐν Σαλαμῖνι εἰς ὄνομά της ὑπὲρ τὴν ἐπιστοκίαν σου· δοᾷκε· οἱ παρατάται τοῦ ἔθνους ῥίπτουν τὰ ὄμματα εἰς αὐτήν, ἐν ᾧ θαυμάζουν τὴν τέχνην τῆς γραφῆς καὶ τῆς κατασκευῆς τὴν ἐντέλειαν, ἐπαινοῦν καὶ τὸν πατριωτισμὸν σου, καὶ τὴν προθυμίαν σου νὰ ὠρελῇς τὴν πατρίδα. Εὐχεται δὲ ἡ διοίκησις, τὸ προτέρημα τοῦτο τῆς τέχνης, ὁμοῦ μὲ τὰς πατριωτικὰς ἀρετὰς, νὰ γένην κοινὰ εἰς τὸ ἑλληνικὸν ναυτικόν, τὸ ὁποῖον τελειοποιούμενον, ὅχι μόνον θέλει σώσει τὴν πατρίδα, ἀλλὰ θέλει γινῆ καὶ εἰς τὸ ἔξῃς ὁ στόλος τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἔθνους.

« Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 4. Ἰουνίου 1825.

(Τ. Σ.) « Ὁ Ἀντιπρόεδρος

« Γεώργιος Μπότσης.

« Ἀναγνώστης Σκυλιτσάκης

« Ἰωάννης Κωλέτης.

« Ὁ Γεν. Γραμματεὺς,

« Α. Μ. Πυροπόρετος. »

(*) Ἀναμνησὴ τῶν παρὰ τοῦ Κ. Ν. Κοτζιάς ἱστορηθέντων περὶ τῶν Ψαριανῶν προημάτων, ὑπὸ Δ. Τσαμαδοῦ. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς Αὐγῆς 1857.

(*) Τῆς ναυμαχίας ταύτης ἀκριβῆ καὶ λεπτομερῆ ἔκδοσιν φιλοπονηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Κ. Π. Καλλιγᾶ ἐδημοσίευσεν ἡ Παναθεναία πρὸ τεσσάρων ἐτῶν μετὰ πίνακος ἑκκλησιαστικοῦ. Σήμερον δὲ παρατίθεται καὶ τὴν εἰκόνα αὐτῆς χάριν τῶν φιλοτέχνων ἀναγνωστῶν.

ριον Έμμ. Τουμπάζη, διὰ νὰ ἀπέλθωμεν εἰς Ἀλεξανδρείαν ἐντὸς τοῦ λιμένος, καὶ κατακαύσωμεν εἰ θεὸς δώσει τὸν ἐχθρικὸν στόλον.

η Συμβεβηκότα.

»Σὺν θεῷ μισθώμεν ἀπὸ Ὑδρας μὲ τὰ ὑπὸ τὴν ὀδηγήσαν μου πλοῖα, διευθυνόμενοι εἰς τὸν σκοπὸν μας. Ἐξέψαμεν ἀγκυραν εἰς Μετόχιον, ἀντικρὺ τῆς Ὑδρας περιμένοντες τοὺς μείναντας ναύτας μας.

»Τῇ 23 Ἰουλίου. Πέμπτη. Ἐπληρώθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ναυτῶν μας. Ἦλθε καὶ ὁ ἀρχηγὸς μας κύρ. Έμμ. Τουμπάζης, καὶ ὁ πλοίαρχος Καπ. Ἀντώνιος. Διετάχθησαν οἱ πυρπολισταὶ νὰ ἔλθουν εἰς τὸ πλοῖόν μας· ἐλθόντες τοὺς ἐδόσαμεν τὰ ἀναγκαῖα ἐξηγητικὰ βιβλία τῶν σενιάλων, καθὼς καὶ τὰς μερικὰς σημαίας ἐνὸς ἐκάστου πυρπολικοῦ.

»Ἐκάμαμεν πανικ. 24.—Ἐνυκτώθημεν εἰς τὸ μέρος ὅπου δεῖχναι ἡ βελεβατζιόνα μας· ὁ ἀὴρ ἐρύσσειεν ὀλίγον· ἐκάμαμεν σημεῖον ἓνα φανάριον εἰς τὴν μετζαναν διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ ἡ μοῖρά μας παρατηροῦσα τὰ κινήματά μας· ὁ ἀὴρ πάντοτε ρυσσά ὀλίγος. 25.—Ἐξημερώθημεν ὡς ἡ βελεβατζιόνα μας· ὁ καιρὸς ἄρχισε νὰ ρυσσᾷ. Ἐδέσαμεν εἰς τὴν πρύμνην μας τὸ πυρπολικὸν τοῦ Ἀντωνίου Θεοφάνη ὡς ἀργοκίνητον. Γαλήνη μᾶς κατέλαβεν· ἐρύσσειεν ὀλίγον. 26.—Ἐνυκτώθημεν ὡς ἡ βελεβατζιόνα μας ἔχοντας πάντοτε τὸν αὐτὸν ἀνεμὸν· ἐκάμαμεν δὲ πρὸς τοῦτοις καὶ σενιάλον τῆς μοῖρας μας, νὰ ἐνωθῇ ὅλη· καθὼς καὶ νὰ βραστῶσι πλώρην Σ. 1. Α. ἥτις καὶ ἀνταπεκρίθη. 28.—Ἐξημερώθημεν ὡς ἡ βελεβατσίονε μας (Ἀλεξανδρείας πέλαιος). 29.—Ἐφωανάχθη ὁ Καπ. Α. Γ. Κριεζῆς, διὰ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ πλοῖόν μας, καθὼς καὶ οἱ πλοίαρχοι πυρπολισταὶ, ὅπως ἀποφασίσωμεν τὴν διὰ τὸν σκοπὸν μας ἐνέργειαν· ἐλθόντες δὲ οἱ πυρπολισταὶ πλοίαρχοι καὶ Καπ. Ἀντώνιος Γ. Κριεζῆς, καὶ ἀφ' οὗ ἔμειναν σύμφωνοι ὅτε ἀρχηγὸς μας κύριος Έμμ. Τουμπάζης καὶ Α. Κριεζῆς, ἔδωκαν τοιαύτας ὁδηγίας εἰς τοὺς πυρπολιστάς, ὅτι, ὅλα δὴ, πρὸς τὸ μεσημέριον νὰ διευθύνωσι πλώρην διὰ Ἀλεξανδρείαν μὲ παρατήρησιν τοιαύτην, ὥστε νὰ προφθάσωσιν εἰς τὸ στόμιον τοῦ λιμένος πρὸς τὰς 11, καὶ νὰ ὑψώσωσιν εἰς τὸ πλωρινὸν κατάρτι σενιάλον τὸ ὁποῖον τοὺς ἐδόθη, ὅτι τάχα χρῆζουσι πιλότου· ἀφ' οὗ ἔκβωσιν εἰς τὸν λιμένα νὰ παρατηρήσωσι ποῦ εἶναι ὁ ἐχθρικός σωρηδὸν στόλος ἀραγμένος, καὶ ὁμοῦ καὶ τὰ τρία πυρπολικά νὰ μεταδόσωσι τὸ πῦρ, προσέχοντες τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ λιμένος ὅπου εἶναι τὰ εὐρωπαϊκὰ φορτηγὰ πλοῖα νὰ μὴ πειραχθῶσι καὶ βλαφθῶσι, καὶ ἀφ' οὗ ἐκτελέσωσιν, ἐὰν ὁ θεὸς θέλῃ, τὸν ἱερὸν σκοπὸν τῶν, καὶ ἡμεῖς ἴδωμεν τὸ πῦρ, θίλει διευθυνθῶμεν νὰ λάβωμεν τοὺς πυρπολιστάς κάμνοντες ψευδορωτίδας διὰ νὰ μᾶς γνωρίσωσι.

»Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἅπαντες οἱ πυρπολισταὶ μὲ Ἑλληνικὴν γενναιότητα ἀπεράσισαν τὴν ὁσπινεὺς ἐκ μέρους τῶν δυνατῶν προσπάθειαν, καὶ ὠρκίσθησαν νὰ μὴ γυρίσωσιν ἂν τὸν ἐχθρὸν τῆς πατρίδος δὲν

βλάβωσιν, ἐμίσενταν εἰς τὰ πυρπολικά τῶν διὰ νὰ ἐτοιμάσωσι τὰ ἀναγκαῖα.

»Οἱ πυρπολισταὶ, ὅτε Κανάριος καὶ Α. Θεοφάνης ἔφερον εἰς τὸ πλοῖόν μας ὅλα τὰ πράγματα τῶν, ὁ δὲ Μαν. Μπούτης εἰς τὸ τοῦ Καπ. Ἀντωνίου Γ. Κριεζῆ καὶ οὕτως ἐλύσαμεν τὰ πυρπολικά ἀπὸ τὴν πρύμνην μας διὰ νὰ διευθυνθοῦν εἰς τὸν σκοπὸν τῶν, ἀφ' οὗ ἐπερίλαβεν ἀπὸ τὸ πλοῖόν μας ὁ Κανάριος δι' ὁδηγὸν ἓναν ναύτην μας, Κυριάκον Σαρμιότην.

»Εἶδομεν ἓνα πυρπολικὸν μας κινούμενον, ὅθεν καὶ ἡμεῖς εὐθὺς ἐκάμαμεν πανικὰ διὰ νὰ λάβωμεν τὰς βάρκας αὐτῶν. Εἶδαμεν τὰ δύο πυρπολικά μας, τοῦ Ἀντωνίου Θεοφάνη καὶ Μανόλη Μπούτη, ἐξερχόμενα τοῦ λιμένος πρίμα. Ὅθεν καὶ ἐννόησαμεν ὅτι τὸ πυρπολικὸν τοῦ Καναρίου δὲν ἔκμαε κάμνιαν ἐκτέλεσιν· ἐπειδὴ κρότον κανένα ὡς σὺνηθεὶς δὲν ἀκούσαμεν. Ἐπλησιάσαμεν εἰς τὸ πυρπολικὸν τοῦ Ἀντωνίου Θεοφάνη, καὶ ἐδόσαμεν αὐτὸ εἰς τὴν πρύμνην μας, καθὼς καὶ ὁ πλοίαρχος Ἀντώνιος Γ. Κριεζῆ τὸ πυρπολικὸν τοῦ Μανόλη Μπούτη.

»Ἐφάνη ἓνα πλοῖον ἱμβρικόιον ἐξερχόμενον ἀπὸ τὸν λιμένα τῆς Ἀλεξανδρείας ἐχθρικόν, σκοπεῖον νὰ πιάσῃ τὴν βάρκαν τοῦ πυρ. καὶ ἄλλα πυρ. Ἐπήραμεν τὴν βάρκαν τοῦ καέντος πυρπολικοῦ τοῦ Καναρίου, σώους, φέρουσα καὶ τὸν λιμενάρχην τοῦ τῆς Ἀλ. λιμένος· ἀφ' οὗ ἐστάθημεν ἀλακάπα ἐξω τοῦ λιμένος τῆς Ἀλεξανδρείας, εἰς 6 ὀργυίων νερῶν βάρκας διὰ νὰ μὴ βλαφθῇ ὁ Κανάριος. Ἀφ' οὗ λοιπὸν τὸν ἐπερίλαβον εἰς τὸ πλοῖόν μας καὶ διευθύνσαμεν πλώρην κατὰ Π. Μ. ὁ ῥηθείς Κανάριος ἐδιηγήθη τὴν συμβεβησάν ἀποτυχίαν του οὕτω πως·

α' Ὅποτε οἱ πυρπολισταὶ ἔλαβον τὰς διαταγὰς τοῦ τε πλοίαρχου Έμμ. Τουμπάζη καὶ Α. Γ. Κριεζῆ, διὰ νὰ ἀπέλθωμεν καὶ καύσωμεν τὸν ἐχθρικὸν στόλον τῆς Αἰγύπτου ἔνδον τοῦ λιμένος τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐκάμαμεν πανικὰ, ἀνέμου πνέοντος Π. Μ. Μὲ τὸ νὰ ἦσαν ἀργοκίνητα τὰ δύο ἄλλα πυρπολικά τοῦ Ἀντωνίου Μιτροφάνη (α) καὶ Μανόλη Μπούτη, ἐδιαζόμεν νὰ ὀλιγοστεύω πανικὰ διὰ νὰ μὲ προφθάνωσιν εἰς τὸ ἡμέτερον πυρπολικὸν ταχυκίνητον, ἀλλὰ τέλος ἀντικρύσαμεν καὶ τὰ τρία εἰς τὸν λιμένα, ὅπου καὶ ἔπρεπε νὰ εἰσέλθω πρῶτος τῶν ἄλλων διὰ νὰ μὴ μᾶς γνωρίσωσιν οἱ ἐχθροί, καὶ μάλιστα ὅπου τὸ πλοῖόν τῶν πιλότων διευθύνετο νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ. Ἐμὲ δὲ λοιπὸν ἀφ' οὗ ἔλαβον μὲ τρόπον ἐπιτήδειον τὸν πιλόταν εἰς τὸ πυρπολικὸν μου, καὶ ὑψώσα ῤουσσικὴν σημαίαν, διὰ νὰ μὴ μᾶς ὑποπτευσθῶσι, διεύθυνον πλώρην κατὰ 5 φρεγατῶν ἀραγμένων εἰς τάξιν πρὸς (β). Ἐν τῷ μεταξὺ ἦλθε καὶ ὁ τζαούσης τοῦ Σατράπου διὰ νὰ μὲ βιζιτάρῃ, ὡς ἡ συνήθεια· ἀλλ' ἐγὼ, ὡς τάχα τὸ σχολεῖον τοῦ ἔδωσα διὰ νὰ πιάσῃ εἰς χεῖρας τοῦ ἔρυσεν, ἐπροχώρησα· προχωρῶν ὁμοῦ, ὁ καιρὸς μὲ ἦλθε κατὰ πλώρην, ὅθεν καὶ ἐδικάσθη νὰ ὀρτζάρω κατὰ τῆς

(α) ΣΗΜ. ΠΑΝΑ. Γ. Θεοφάνης.

(β) ΣΗΜ. ΠΑΝΑ. Κεῖς ὁ τόπος.

Παναρχίδος, ἀλλ' ἐκεῖ μοῦ ἔλειψεν ὁ ἀήρ· ὅθεν περιφερόμενος ἀναμεταξὺ εἰς τὰ ἐχθρικά πλοῖα, καὶ ὁ καιρὸς ἄρχησε νὰ φουᾷ ὀλίγον δεξιὸς, ἔρριψα τὸ πυρπολικόν μου εἰς μίαν φρεγάταν καὶ πολλὰ ἄλλα ἐχθρικά πλοῖα ἦσαν ἀραγμένα ὑποκάτω εἰς τὸ παλάτιον τοῦ Σατράπου, καὶ ἔδωσα τὸ πῦρ κατ' αὐτῆς, ἀφ' οὗ ἔκοψα διὰ τοῦ μαχαιρίου μου τὴν Ῥωσικὴν σημαίαν καὶ ἠδυνήθην νὰ ὑψώσω ἕως μίαν πηγὺν τὴν Ἑλληνικὴν, καὶ οὕτως ἐγὼ διεσώθην εἰς τὴν βάρκαν μου μετ' ὅλους τοὺς πυρπολιστάς ναύτας μου διευθυνόμενος διὰ νὰ ἐξέλθω τοῦ λιμένος· ἀλλὰ τὸ πυρπολικόν ἀπέτυχε ἀπὸ τὸ νὰ βλάψῃ τὸν ἐχθρὸν καὶ νὰ μεταδόσῃ τὸ πῦρ του διότι ὁρτίζαρχησε μετ' ὅσην ταχύτητα, ὥστε κατεκάη εἰς τὸν ἀέρα. Τὰ δὲ ἄλλα δύο πυρπολικά αἷμα ἰδόντα τὴν ἰδικήν μου ἀτυχίαν, ἔκαμον πανιὰ καὶ ἐξῆλθον τοῦ λιμένος. Ἐγὼ δὲ ἀφ' οὗ εἰς μάτην 7 ἐχθρικά βάρκαι μετ' ἐκυνήγησαν, καὶ ἀφ' οὗ ἕνα Γαλλικὸν πολεμικὸν βρίκιον μοῦ ἔρριψε 4 καλῶς διευθυμένα κανόνια, καὶ τέλος τὸ ἐχθρικὸν βρίκιον, διεσώθην εἰς τὸ πλοῖόν σας· δι' ὃ καὶ ὁμολογῶ χάριτας εὐγνωμονῶν τόσον πρὸς τὴν γενναϊότητά σου καθὼς καὶ εἰς τὸν Πλοίαρχον Α. Γ. Κριεζῆν δι' ὅσας ἐπιμέλειαν, κίνδυνον ἐλάθετε ἕως οὗ νὰ με περιλάθετε εἰς τὸ πλοῖον. Αὐποῦμαι δὲ μεγάλως ὅτι ἐν ᾧ ἐπληρώσαμεν τὰ καθήκοντά μας ἀπετύχομεν, καὶ τὴν ἀποτυχίαν ταύτην κατ' ἐμὲ δὲν ἀποδίδω εἰς ἄλλο εἰμὴ εἰς τὴν γαλήνην, ἐναντιότητα τοῦ καιροῦ, διότι ἡ γενναϊότης τῶν πυρπολιστῶν τὸ σωρηδὸν ἀραγμα τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, μᾶς ὑπέσχετο μίαν λαμπρὰν ἐπιχείρησιν. »

Τὸ λοιπὸν τοῦ ἡμερολογίου μέχρι τῆς 13 Αὐγούστου ὅτε τὰ πλοῖα ἠγκυροβόλησαν εἰς Ἰδραν, περιστρέφεται εἰς τὰ μετὰ τὴν ἀποτυχίαν συμβεβηκότα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

—•••••—

ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ, ᾄσματα Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου Λευκαδίου.

Ἐν Κερκύρᾳ, τυπογραφεῖον Ἑρμῆς, 1857. — 1 τόμος εἰς 8ον.

(Τέλος, ἴδε φυλλ. 180).

—•••••—

Ὁ Θανάσης Βάγιας, ὁ Σαμουήλ καὶ ὁ Εὐθύμιος Βλαχάδας, εἰσὶ ποιήματα πλείστου λόγου ᾄξια, οὐ μόνον διότι ὁ ποιητὴς γινώσκει ἀκριβῶς τὴν ὕλην τῶν ὑποθέσεων αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ διότι ἀναδεικνύει φαντασίαν, εὐαισθησίαν καὶ γνῶσιν οὐ τὴν τυχοῦσαν τῶν μυστηρίων τῆς ποιητικῆς τέχνης. Ἡ ἀνάλυσις τοῦ Θανάση Βάγια ἀρκέσει, ἐλπίζομεν, ὅπως δώσῃ ἀκριβῆ ἰδέαν τῆς μούσης τοῦ Κ. Βαλαωρίτου.

Ἡ ὑπόθεσις τοῦ Θανάση Βάγια εἶναι τρομερὸν

τε ἐπεισόδιον τῆς ἱστορίας τῆς Ἡπείρου ἐπὶ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ. Ἐν τῶν ἐξαισιωτέρων χαρακτηριστικῶν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ὑπῆρξεν αἰείποτε ἡ ζωηρότης μεθ' ἧς διατρεῖ τὰς ἐθνικάς αὐτοῦ ἀναμνήσεις, τοὺς ἐθνικοὺς ἔρωτας καὶ τὰ ἀδιάλλακτα ἐθνικά μίστη του. Παρ' οὐδενὶ ἔθνει τὸ παρελθὸν χαράττει τόσον βεθέει ἔχνη τῆς διαβάσεως αὐτοῦ ὡς ἐν τῷ ἑλληνικῷ. Ἡ Ἰλιάς ἐστὶ τὸ πρῶτον καὶ γιγαντικὸν μνημεῖον τῆς λατρείας ταύτης τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους εἰς τὰς ἐθνικάς ἀναμνήσεις του. Ἐκτοτε δὲ μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἡ ἑλληνικὴ ποίησις ἔσχεν αἰείποτε κύριον ἀντικείμενον τὰς ἀναμνήσεις ταύτας, ἃς διατρεῖ ὡς μυστήρια ἱερά. Τὸ φαινόμενον τοῦτο, ὅπερ ἀποδεικνύει τὴν ἰσχὺν τῆς προσωπικότητος τοῦ ἔθνους, πρόκειται ἐν ἐκείνῃσιν ἅτινα δύνανται ἐν μέρει νὰ ἐξηγήσωσι τὸ θαῦμα τῆς σημερινῆς ὑπάρξεως τῶν Ἑλλήνων, τοῦ μόνου ἐπιζήσαντος ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων ἐθνῶν, τοῦ λαλοῦντος εἰσέτι τὴν γλῶσσαν ἣν ἐλάλει πρὸ τοῦ Ὁμήρου, καὶ τηροῦντος ζῶσαν ὁλόκληρον τὴν σειρὰν τῆς παναρχαίας αὐτοῦ παραδόσεως. Ὅσοι ἐσπούδασαν ἐκ τοῦ σύνεγγις τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος γινώσκουσιν, ὅτι οὐδεμίαν λέγομεν ὑπερβολὴν· ἀξιοῦντες ὅτι οἱ Ἕλληνες διατηροῦσιν ἐν τῇ μνήμῃ αὐτῶν, ὡς ἐν ἱερῷ τινι ναῷ, τὰς εἰκόνας ὅλων τῶν ἡρώων ἢ τῶν πολεμίων τοῦ γένους των, ἀπὸ τῶν ὁμηρικῶν χρόνων μέχρι τῶν χρόνων τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἐζωγραφημένας διὰ χρωμάτων ἰδίων, ἅτινα ἀδυνατεῖ ὅπως ἐννοήσῃ ὁ μὴ γεννηθεὶς Ἕλλην. Τῶν εἰκόνων τούτων μία, ἐκ τῶν ζωηροτέρων καὶ περιεργοτέρων, ὑπάρχει ἡ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ τοῦ Τεβελενλή. Πλεῖστα ἐπεισόδια τοῦ βίου τοῦ ἐπαρχοῦ τούτου τυράννου ψάλλει καὶ διηγεῖται ὁ ἑλληνικὸς λαός. Ἐν τούτων ὑπάρχει καὶ τὸ τῆς καταστροφῆς τῶν Γαρδικιωτῶν. Ὡς γνωστὸν, οἱ πολεμικοὶ κάτοικοι τοῦ κατὰ τὴν Ἡπείρου χωρίου Γαρδίκι ὕδρισάν ποτε τὴν μητέρα τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ Χάμκω, ἥτις θνήσκουσα, ἀφῆκεν ὡς κληροδότημα εἰς τὸν υἱὸν αὐτῆς τὴν κατὰ τῶν Γαρδικιωτῶν ἐκδίκησιν. Ἐτη τινὰ μετὰ τὸν θάνατον τῆς Χάμκω, ὁ Ἀλῆ Πασᾶς ἐπέτυχεν τὴν καταστροφὴν τῶν γενναίων Γαρδικιωτῶν, περιζώσας αὐτοὺς αἰφνιδίως διὰ τοῦ προδότου Ἀθανασίου Βάγια. Ἡ τραγικὴ αὕτη καταστροφὴ ἀφῆκεν ἐντύπωσιν ἀνεξάλειπτον ἐν Ἡπείρῳ, οὐ μόνον διὰ τὴν ἀνκνδρον σκληρότητα τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, ἣν καὶ αὐτοὶ οἱ ἄνδρεῖοι Ὀθωμανοὶ ἀπετράφησαν, ἀλλὰ κυρίως διὰ τὴν αἰσχρὰν προδοσίαν τοῦ Σουλιώτου Βάγια, ὃς τις προσήνεγκε τὴν μαιφόνον αὐτοῦ χεῖρα εἰς τὸν τύραννον, ἐνῶ αὐτοὶ οἱ Ὀθωμανοὶ ἀπεποιῶντο ἵνα συμμαθεῖωσιν εἰς τοιαύτην ἀνάνδρον ἐπίθεσιν κατ' ἀνθρώπων μὴ δυναμένων ἵνα ὑπερασπίσωσιν ἐαυτούς. Τὸ ἐγκλημα τοῦ Βάγια προσέβλεπε τόσῳ μᾶλλον τὴν φαντασίαν τοῦ πλήθους, ὅσῳ ἡ προδοσία κατὰ τῆς πατρίδος ὑπάρχει παρὰ τοῖς Ἕλλησι τὸ μέγιστον τῶν ἐγκλημάτων· καὶ εὐτυχῶς ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν ἱστορία ὀλιγίστους προδότας ἐσημείωσεν ἀνεξάλειπτοις μελανοῖς γράμ-